herpy

GEKONY

Spotted ground gecko

Goniurosaurus orientalis

Mały, ciemny i nocny gekon z rodziny gekonów powiekowych, pochodzący z lasów wapiennych kilku japońskich wysp w pobliżu Okinawy, o krwistoczerwonych oczach i jasnych poprzecznych pasach na niemal czarnym tle. Żyje ukryty w szczelinach skalnych i potrzebuje chłodu oraz wilgoci. Gatunek jest zagrożony w naturze i rzadko utrzymywany w hodowli, dlatego wiedza o jego wymaganiach jest bardzo skąpa.

Rodzina: Eublepharidae Dawna nazwa: *Eublepharis orientalis; Goniurosaurus kuroiwae orientalis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**14-16 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**1-3**
Inkubacja	**45-80 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Goniurosaurus orientalis należy do rodzaju gekonów powiekowych z Chin, Wietnamu i Japonii i zalicza się do niewielkiej grupy gatunków żyjących na wyspach Riukiu w Japonii. Jest to smukły, mały gekon z wyraźnie zaznaczoną głową, długimi nogami i dużymi oczami z pionową źrenicą oraz ruchomymi powiekami. Tęczówka ma barwę krwistoczerwoną. Ubarwienie podstawowe jest ciemnobrązowe do niemal czarnego, a w poprzek grzbietu, od karku do nasady ogona, biegną wyraźne poprzeczne pasy. Gatunek osiąga około 14-16 cm długości wraz z ogonem.

Od najbliższych krewnych można go odróżnić po trzech cechach. Samce nie mają rzędów porów przedkloakalnych, które występują u samców gatunków z rodzaju *Goniurosaurus* z kontynentu azjatyckiego. Pazury są odsłonięte i nie są przykryte łuskami. Ponadto, w przeciwieństwie do blisko spokrewnionego *Goniurosaurus sengokui*, jego rysunek i tęczówka nie mają czerwonawego ani różowego odcienia.

Goniurosaurus orientalis został opisany w 1931 roku jako *Eublepharis orientalis* na podstawie osobników z wyspy Tonaki. Naukowa nazwa gatunkowa to łacińskie słowo oznaczające „wschodni” i nawiązuje do zasięgu występowania. Przez wiele lat gekon ten był uznawany za podgatunek *Goniurosaurus kuroiwae*, a w nowszych pracach z 2017 i 2024 roku jest traktowany

jako odrębny gatunek. Badania genetyczne wskazują, że on i *Goniurosaurus yamashinae* rozdzieliły się około trzech milionów lat temu, gdy wyspy zostały odizolowane przez morze. Japońskie gatunki są często mylone ze sobą, również w handlu.

Gekon jest płochliwy i ostrożny i nie nadaje się do brania na ręce. W zamian wychodzi po zmroku i aktywnie poluje, gdy czuje się bezpiecznie.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie na kilku małych wyspach archipelagu Riukiu, na zachód i na północ od głównej wyspy Okinawa w japońskiej prefekturze Okinawa: na Tonaki, która jest miejscem typowym, a także na Kume, Ie i Iheya. Populacje z Tokashiki i Aka, wcześniej zaliczane do tego gatunku, według nowszego podziału należą do *Goniurosaurus sengokui*.

Populacje są małe i odizolowane, każda na swojej wyspie, a każda wyspa oferuje jedynie ograniczony obszar siedliskowy. Gatunek ma status zagrożonego.

> **Naturalny zasięg:** Japonia.

ŚRODOWISKO

Gekon zamieszkuje górzyste tereny i obszary wapienne porośnięte wiecznie zielonym lasem liściastym na subtropikalnych wyspach. Gatunek nie jest pospolity. W dzień kryje się w szczelinach i jaskiniach w wapieniu, a nocą wychodzi i poluje na drobne bezkręgowce wśród liści i na powierzchniach skał. Blisko spokrewniony *Goniurosaurus kuroiwae* poluje w ściółce na dnie lasu.

Klimat na wyspach jest subtropikalny i wilgotny, z gorącymi, deszczowymi latami i łagodnymi zimami. Nie prowadzono pomiarów temperatury i wilgotności w siedliskach samego gatunku. Japońskie gatunki *Goniurosaurus* są aktywne w półroczu letnim, a zimą przechodzą chłodniejszy, spokojniejszy okres. Ten rytm odtwarza się w terrarium.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Goniurosaurus orientalis* jest niewielka. Wartości podane w tym poradniku zaczerpnięto z pozostałych japońskich gatunków *Goniurosaurus*, np. *Goniurosaurus kuroiwae*, oraz z rodzaju, który jest znacznie lepiej poznany w niewoli, m.in. *Goniurosaurus luii* i *Goniurosaurus hainanensis*. Pojedyncze zwierzę lub para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość).

Terrarium powinno być krajobrazem pełnym kryjówek, ponieważ gatunek pokazuje się tylko wtedy, gdy czuje się bezpiecznie. Zastosuj tło z korka lub panelu strukturalnego, rurki korkowe, płaskie kamienie, gałęzie i wiele szczelin. Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* dobrze wspinają się po skałach i gałęziach, dlatego potrzebują tła i elementów do wspinaczki. Wilgotna kryjówka z torfowcem pomaga podczas linienia.

Jako podłoże sprawdza się włókno kokosowe lub mieszanka nienawożonej ziemi i piasku z warstwą liści na wierzchu. Podłoże powinno utrzymywać wilgoć, ale nie być stale mokre, więc zastosuj warstwę drenażową i dobrą wentylację. Wszystko w terrarium musi leżeć stabilnie, tak aby nic nie mogło spaść na zwierzęta. Utrzymuj w czystości stałe miejsce, w którym zwierzęta się wypróżniają, i ustaw terrarium w spokojnym miejscu, z dala od przechodzących ludzi.

Nowo zakupione zwierzęta przechodzą kwarantannę w prostym, łatwym do czyszczenia terrarium z ręcznikiem papierowym jako podłożem, aby choroby nie przeniosły się na zwierzęta, które już masz.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Gatunek potrzebuje chłodu i nie powinien mieć miejsca do wygrzewania. W dzień temperatura powinna wynosić 22-26 °C, a w nocy 18-22 °C. W pokoju w typowym mieszkaniu większość terrariów obywa się bez dodatkowego ogrzewania.

Największym zagrożeniem jest upał. Powyżej 27-28 °C gekony z rodzaju *Goniurosaurus* są zestresowane, a dłuższy okres wysokiej temperatury może je zabić. Dlatego ustaw terrarium z dala od nasłonecznionych okien i mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno u góry, jak i na dole.

Zimą obniża się temperaturę o około 4 stopnie, tak aby w dzień wynosiła 18-22 °C. Chłodny okres odpowiada porom roku w naturze i pobudza rozród. Dokładny przebieg zimowania nie został dla tego gatunku udokumentowany.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-90 %, a powietrze nie może stać w miejscu. Zraszaj terrarium wieczorem, tak aby na tle, roślinach i kryjówkach pojawiły się krople, i pozwól mu w ciągu dnia nieco przeschnąć. Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* zlizują wodę z podłoża i tła, a zraszanie jest często najważniejszym źródłem wody do picia.

Mimo to postaw płytką miseczkę ze świeżą wodą, wymienianą codziennie. Gdy powietrze jest przez dłuższy czas suche, zwierzęta mają problemy z linieniem. Gdy podłoże jest stale mokre, pojawiają się pleśń i bakterie. Najlepsze jest podłoże regularnie zwilżane oraz wilgotna kryjówka, w której wilgotność jest wyższa niż w pozostałej części terrarium. Higrometr pokaże, czy ten rytm jest utrzymany.

OŚWIETLENIE I UVB

Gekon jest aktywny o zmierzchu i w nocy i potrzebuje jedynie słabego światła z listew LED lub świetlówek T5, które zapewniają stały rytm dobowy. Zapewnij około 12 godzin światła latem i około 8 godzin zimą. Użyj programatora czasowego i pozwól, by noc była całkowicie ciemna.

UVB nie jest konieczne, jeśli pokarm jest oprószany wapniem z witaminą D3. Słabe oświetlenie UVB może być korzystne dla gospodarki wapniowej. Jeśli się na nie zdecydujesz, użyj świetlówki dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1) nad częścią terrarium, tak aby zawsze był dostęp do cienia i kryjówek.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Goniurosaurus orientalis jest owadożerny. Jako pokarm podstawowy podawaj świerszcze, karaczany dubia i szarańczę, a od czasu do czasu mączniki, larwy barciaka lub poczwarki jedwabnika. Ofiara powinna być mniejsza niż odległość między oczami zwierzęcia, a cały pokarm oprószaj wapniem i preparatem witaminowo-mineralnym. Dorosłe zwierzęta karmi się dwa do trzech razy w tygodniu.

Młode dostają małe świerszcze od około trzeciego dnia po wykluciu i przez pierwsze miesiące są karmione co drugi dzień lub trzy razy w tygodniu. Mała miseczka z wapniem, z której zwierzęta mogą go zlizywać, jest korzystna i powinna być często wymieniana, ponieważ wapń chłonie wilgoć. Larwy barciaka i inne tłuste larwy powinny być tylko przysmakiem, bo dorosłe zwierzęta łatwo tyją.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekon jest płochliwy i skryty i spędza dzień w kryjówce. Nie należy go brać na ręce. Nigdy nie chwytaj za ogon, który może zostać odrzucony i odrasta w innej postaci. Daj nowym zwierzętom kilka tygodni spokoju i ograniczaj niepokojenie do minimum.

Gatunek można trzymać pojedynczo lub w parach, jeśli jest dość miejsca i wiele kryjówek. Dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem, ponieważ walczą. Samca należy odłowić, jeśli samica jest zestresowana lub traci na wadze. Podobnie jak inne gekony powiekowe zwierzęta oczyszczają językiem oczy i pyszczek oraz zjadają swoją zrzuconą skórę.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć rozpoznaje się po kieszonkach hemipenisów u nasady ogona u podrośniętych i dorosłych osobników. Samcom brakuje porów przedkloakalnych, które u gatunków *Goniurosaurus* z kontynentu służą do określania płci, dlatego u japońskich gatunków ustalenie płci młodych może być trudniejsze. Nie udokumentowano, kiedy *Goniurosaurus orientalis* osiąga dojrzałość płciową.

Zanim przeznaczysz samicę do rozrodu, poczekaj, aż będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji. Jaja wyczerpują jej zapasy wapnia, a zbyt wczesny rozród może prowadzić do niedoboru wapnia i utraty jaj. Używaj wyłącznie zwierząt o znanym pochodzeniu i nigdy nie krzyżuj różnych gatunków ani populacji wyspowych japońskich gatunków *Goniurosaurus*.

GODY I KOPULACJA

Sezon rozrodczy przypada na półrocze letnie. Wcześniej zwierzęta powinny przejść chłodną zimę z krótszymi dniami, temperaturą 18-22 °C w dzień i mniejszą ilością pokarmu. Następnie temperaturę powoli podnosi się do poziomu wiosennego i zwiększa karmienie. Bez przerwy zimowej wiele gekonów z rodzaju *Goniurosaurus* nie przystępuje do rozrodu.

Dołącz samca do samicy i pozwól im przebywać razem, dopóki panuje spokój. Odłów samca, jeśli samica wydaje się zestresowana lub traci na wadze, i daj jej przerwy w ciągu sezonu. Rozmnażanie właśnie tego gatunku w niewoli jest rzadkie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Podobnie jak u blisko spokrewnionych gatunków japońskich samica składa jedno lub dwa jaja naraz i do trzech zniesień w roku. Dane te zaczerpnięto z *Goniurosaurus kuroiwae*. Samica zakopuje jaja w podłożu.

Umieść w terrarium pojemnik do składania jaj z co najmniej 5 cm wilgotnego torfowca, włókna kokosowego lub wermikulitu. Przez cały sezon zapewnij samicy obfitość wapnia i owadów.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja do zamkniętego plastikowego pojemnika z lekko wilgotnym wermikulitem i kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi i zagłęb je w podłożu na około jedną trzecią. Zaznacz górną stronę i nie obracaj jaj. Inkubuj jaja w temperaturze 24-27 °C. Czas inkubacji nie został dla tego gatunku udokumentowany. U pozostałych gatunków *Goniurosaurus* trwa 45-80 dni, a im chłodniej, tym dłużej.

Nie wyjaśniono, czy temperatura decyduje o płci. Proporcje płci wśród młodych gatunków japońskich na to wskazują, ale nie jest to pewne.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode linieją wkrótce po wykluciu. Po linieniu przenosi się je do małego pojemnika z wilgotnym ręcznikiem papierowym jako podłożem, kryjówką i płytką miseczką z wodą. Ręcznik papierowy przez pierwsze tygodnie ułatwia sprawdzenie, czy młode je i czy ma prawidłowe odchody. Gdy młode dobrze jedzą i trawią, podłoże można zmienić na włókno kokosowe i dodać korę korkową do wspinaczki.

Pierwszy posiłek to małe świerszcze po około trzech dniach, potem co drugi dzień lub trzy razy w tygodniu, zawsze oprószone wapniem i witaminami. Pilnuj dokumentacji pochodzenia, ponieważ młode różnych japońskich gatunków *Goniurosaurus* są do siebie podobne. Rozdziel zwierzęta, zanim osiągną dojrzałość płciową, zwłaszcza samce.

Zdrowie i częste błędy

Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* są odporne, gdy klimat jest odpowiedni, ale istnieje jeden poważny problem, który powinien znać każdy hodowca gekonów powiekowych: pasożyt jelitowy, który u gekonów powiekowych może być śmiertelny. Występuje u dzikich japońskich gatunków *Goniurosaurus* i nie ma dobrze działającego leczenia. Dlatego kwarantanna, czystość i odstęp między terrariami są tak ważne.

Typowe błędy to:

- Cryptosporidium. Objawy to wymioty, biegunka, utrata masy ciała i chudy ogon. Myj ręce i narzędzia między terrariami i trzymaj nowe zwierzęta osobno przez kilka tygodni.
- Zbyt wysoka temperatura. Powyżej 27-28 °C zwierzęta są zestresowane, a dłuższy okres wysokiej temperatury może je zabić.
- Okresy suszy, które powodują problemy z linieniem i resztki wylinki na palcach i końcu ogona. Pomaga wilgotna kryjówka.
- Niedobór wapnia, zwłaszcza u młodych i samic w sezonie rozrodczym. Prowadzi do miękkich kości i utraty jaj. Oprószaj cały pokarm wapniem i witaminami.
- Pleśń i bakterie w stale mokrym podłożu bez drenażu i wentylacji.

Sygnały ostrzegawcze to brak apetytu przez kilka tygodni, utrata masy ciała, chudy ogon i apatyczna postawa. Skontaktuj się z lekarzem weterynarii doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je lub wydaje się chore.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.